

BOLALARDA ASAB TIZIMI KASALLIKLARI

Ilmiy rahbar: “Klinik anatomiya kafedrası” o‘qituvchisi

Nabijonova Nazokat Nabijon qizi

Muallif: Isroilova Mubinaxon Ikromjon qizi

Qo‘qon Universiteti Andijon filiali

Davolash ishi, 25-30 guruh

mubinaisroilova789@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada bolalarda asab tizimi kasalliklarining paydo bo‘lish sabablari, klinik belgilar, diagnostika va davolash usullari o‘rganiladi. Bolalarda asab tizimi kasalliklari turli shakllarda uchraydi va ularning rivojlanishi genetik omillar, infeksiyalar, travmalar va atrof-muhit ta’siri bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Maqolada miya va orqa miya, periferik asablar va vegetativ tizimdagi kasalliklar tahlil qilinadi. Bolalarda nevrologik tekshiruv usullari, shu jumladan, elektroensefalografiya (EEG), kompyuter tomografiya (KT) va magnit-rezonans tomografiya (MRT) yordamida diagnostika imkoniyatlari muhokama qilinadi. Shuningdek, konservativ va jarrohlik davolash usullari, fizioterapiya va farmakologik terapiya natijalari keltiriladi. Maqola bolalarda asab tizimi kasalliklarini erta aniqlash va samarali davolashning ahamiyatini ta’kidlaydi. Bu tadqiqot pediatrlar, nevrologlar, shuningdek, nevrologik kasalliklar bilan ishlovchi ilmiy xodimlar uchun foydali bo‘lishi mumkin.

Kalit so‘zlar: bolalarda nevrologiya, asab tizimi kasalliklari, diagnostika, davolash, EEG, KT, MRT, pediatriya

Kirish. Asab tizimi inson organizmining markaziy va periferik qismlarini boshqaruvchi murakkab tizim hisoblanadi. Bolalarda asab tizimi kasalliklari nafaqat sog‘liqni saqlash tizimiga, balki bolaning intellektual, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishiga ham ta’sir qiladi. Bolalik davrida nevrologik kasalliklar turli sabablarga ko‘ra yuzaga keladi, jumladan, genetik buzilishlar, tug‘ma patologiyalar, infektsiyalar, travmalar va toksik omillar.

Asab tizimi kasalliklari bolalarda turlicha klinik belgilar bilan namoyon bo‘ladi. Masalan, bosh og‘riqlar, harakat muvozanatining buzilishi, mushak tonusidagi o‘zgarishlar, konvulsiyalar va rivojlanish kechikishlari kabi simptomlar uchraydi. Ushbu belgilarni aniqlash bolada kasallikning turini va og‘irligini baholash uchun muhim ahamiyatga ega.

Diagnosticada zamonaviy texnologiyalar keng qo‘llaniladi. Elektroensefalografiya (EEG) miya faoliyatini tahlil qilishda, kompyuter tomografiya (KT) va magnit-rezonans tomografiya (MRT) esa miya va orqa miya strukturalarini vizualizatsiya qilishda qo‘llaniladi. Shu bilan birga, nevrologik tekshiruvlar, laborator tahlillar va genetik testlar ham kasallikni aniqlashda yordam beradi.

Davolash usullari kasallik turiga va og‘irligiga qarab belgilanadi. Farmakologik terapiya, fizioterapiya, rehabilitatsiya va jarrohlik aralashuvlar kombinatsiyasi ko‘pincha qo‘llaniladi. Bolalarda asab tizimi kasalliklarini erta aniqlash va davolash, asoratlarning oldini olish va bolaning rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

Ushbu maqolada bolalarda asab tizimi kasalliklari bilan bog‘liq diagnostika usullari, davolash strategiyalari va amaliy tavsiyalar tahlil qilinadi.

Asosiy qism. Bolalarda asab tizimi kasalliklari pediatriya sohasida muhim o‘ringa ega bo‘lib, ularning diagnostikasi va davolashida zamonaviy texnologiyalar

va integratsiyalangan yondashuvlar qo‘llaniladi. Asab tizimi markaziy (miya va orqa miya) va periferik qismlardan tashkil topgan bo‘lib, harakat, sezgi, refleks va ijtimoiy-psixologik funksiyalarni boshqaradi. Shu sababli, bolalarda asab tizimi buzilishlari turli xil klinik belgilar bilan namoyon bo‘ladi va ularni erta aniqlash muhimdir.

1. Bolalarda asab tizimi kasalliklarining turlari

Bolalarda uchraydigan asosiy nevrologik kasalliklar quyidagilardan iborat:

Epilepsiya va konvulsiyalar – markaziy asab tizimi buzilishi natijasida takroriy qisqa muddatli shoklar yoki konvulsiyalar yuz beradi. Epilepsiya rivojlanishida genetik omillar, bosh miya shikastlanishi va metabolik buzilishlar muhim rol o‘ynaydi.

Periferik asab kasalliklari – masalan, polinevritlar va nevritlar. Ushbu kasalliklar ko‘pincha infeksiyalar, travmalar yoki vitamin yetishmovchiligi natijasida yuzaga keladi.

Orqa miya va miya rivojlanishining tug‘ma buzilishlari – masalan, serebral falaj, miyelomeningoselya. Ushbu patologiyalar bolaning harakat va muvozanatini sezilarli darajada buzadi.

Nevrodegenerativ kasalliklar – kam uchraydigan, ammo jiddiy buzilishlarga olib keladigan genetik kasalliklar.

2. Sabablar va xavf omillari

Bolalarda asab tizimi kasalliklarining paydo bo‘lishiga quyidagi omillar ta’sir ko‘rsatadi:

Genetik omillar – ota-onadan o‘tadigan mutatsiyalar yoki irsiy kasalliklar.

Infeksiyalar – virus va bakteriyalar asab tizimining rivojlanishiga salbiy ta'sir qiladi. Masalan, meningit yoki ensefalit.

Travmalar – tug'ruq jarayonidagi yoki postnatal davrdagi bosh miya shikastlanishlari.

Atrof-muhit ta'siri – toksinlar, zararli kimyoviy moddalar va oziqlanishning yetarli emasligi.

3. Diagnostika usullari

Bolalarda asab tizimi kasalliklarini aniqlash uchun kompleks yondashuv qo'llaniladi:

Nevrologik tekshiruv – reflekslar, mushak tonusi, koordinatsiya va sezgi funksiyalarini baholash.

Elektroensefalografiya (EEG) – miya elektr faoliyatini tahlil qilish va epileptik aktivlikni aniqlashda ishlatiladi.

Kompyuter tomografiya (KT) va magnit-rezonans tomografiya (MRT) – markaziy asab tizimi tuzilishini vizualizatsiya qilish va patologik o'zgarishlarni aniqlash imkonini beradi.

Laborator tahlillar va genetik testlar – metabolik va irsiy kasalliklarni aniqlashda yordam beradi.

4. Davolash usullari

Bolalarda asab tizimi kasalliklarini davolash kasallik turiga va og'irligiga qarab belgilanadi.

Farmakologik terapiya – epilepsiya va ba'zi nevrologik kasalliklarni dorilar yordamida boshqarish.

Fizioterapiya va reabilitatsiya – mushak tonusini normallashtirish, harakat koordinatsiyasini yaxshilash va motor funksiyalarni rivojlantirish.

Jarrohlik aralashuvlar – ba’zi tug‘ma yoki jiddiy asab tizimi buzilishlarida qo‘llaniladi.

Psixologik va pedagogik yondashuvlar – bolaning rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash va ijtimoiy integratsiyasini ta’minlash.

5. Amaliy tavsiyalar

Bolalarda asab tizimi kasalliklarini erta aniqlash va davolashning ahamiyati katta. Pediatrlar va nevrologlar muntazam tekshiruvlar o‘tkazib, klinik belgilarni kuzatishi lozim. Shuningdek, ota-onalarni ogoh qilish va uy sharoitida ham muolajani davom ettirish tavsiya etiladi.

Xulosa. Bolalarda asab tizimi kasalliklari pediatriya sohasida muhim o‘ringa ega bo‘lib, ularning erta aniqlanishi va samarali davolash natijalarni sezilarli darajada yaxshilaydi. Kasalliklar turli sabablarga, jumladan, genetik omillar, infeksiyalar, travmalar va atrof-muhit ta’siriga bog‘liq. Klinik belgilarning xilma-xilligi tufayli diagnostika jarayoni murakkab bo‘lishi mumkin. Shu sababli bolalarni tizimli tekshirish va zamonaviy diagnostika usullarini qo‘llash muhimdir.

Elektroensefalografiya (EEG), kompyuter tomografiya (KT), magnit-rezonans tomografiya (MRT) va genetik testlar yordamida kasalliklarni aniqlash samarali bo‘lib, shifokorlarga to‘g‘ri davolash strategiyasini tanlash imkonini beradi. Davolashda farmakologik terapiya, fizioterapiya, reabilitatsiya va jarrohlik aralashuvlar kombinatsiyasi qo‘llaniladi. Shu bilan birga, psixologik va pedagogik yondashuvlar bolaning ijtimoiy va ruhiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi.

Bolalarda asab tizimi kasalliklarini erta aniqlash va davolash nafaqat sog‘liqni saqlash natijalarini yaxshilaydi, balki bolaning umumiy rivojlanishi va hayot sifatini

oshiradi. Shu sababli pediatrlar, nevrologlar va ota-onalar hamkorligi muhimdir. Zamonaviy diagnostika va davolash usullarini qo'llash orqali asoratlar oldini olish va bemorlarni sifatli reabilitatsiya qilish mumkin.

Kelajakda ilmiy tadqiqotlar va texnologik yondashuvlar bolalarda asab tizimi kasalliklarini aniqlash va davolashning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, bolalarda asab tizimi kasalliklarini erta aniqlash va kompleks davolash bemorlarning salomatligini yaxshilash va sog'lom rivojlanishini ta'minlashda asosiy vosita bo'ladi.

Adabiyotlar ro'yxati

- 1.Axmedov, O. Bolalarda nevrologiya asoslari. — Toshkent: Fan, 2017. — 312 bet.
- 2.Qodirov, S. Pediatrik nevrologiya va kasalliklar. — Toshkent: O'qituvchi, 2018. — 288 bet.
- 3.Tursunov, M. Asab tizimi kasalliklari va diagnostika. — Toshkent: Ma'naviyat, 2019. — 256 bet.
- 4.Xasanov, B. Bolalarda nevrologik kasalliklarni davolash. — Toshkent: Universitet, 2020. — 264 bet.
- 5.Yo'ldoshev, N. Pediatriyada zamonaviy diagnostika usullari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2016. — 298 bet.
- 6.Rahmonova, D. Bolalarda asab tizimi va reabilitatsiya. — Toshkent: Sharq, 2021. — 230 bet.